

บทที่ 5

ประเภทและเนื้อหาของสื่อมวลชนที่ใช้เพื่อจัดความว่า เหว่

จากข้อเท็จจริงที่ว่าความเหงา ความว่า เหว่ เป็นแรงผลักดันอันสำคัญที่ทำให้ลูกเรือเปิดรับสื่อมวลชน เพราะฉะนั้นในบทนี้จึงจะทำการศึกษาวิเคราะห์ประเภท และลักษณะเนื้อหาของสื่อมวลชนที่ลูกเรือประมงโชคเบญจา 3 มีพฤติกรรมในการเปิดรับเพื่อจัดความว่า เหว่ในขณะที่ออกทำการประมง ซึ่งผลของการศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้จะอธิบายในรายละเอียด โดยการจำแนกตามประเภทและเนื้อหาของสื่อมวลชนแต่ละชนิดที่ลูกเรือเปิดรับดังต่อไปนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์

หนังสือต่าง ๆ ลูกเรือแต่ละคนเป็นคนคัดเลือกและหาซื้อมาด้วยตัวเองจากร้านค้าที่อยู่ข้าง ๆ แพลลานั้นเอง ซึ่งมีอยู่ 2 ร้าน ตั้งอยู่ติดกันร้านค้าทั้งสองนี้ขายสินค้าที่จำเป็นต่อลูกเรือในการออกทะเลเป็นหลัก ไม่ใช่ร้านขายหนังสือแต่ก็ต้องนำหนังสือบางจำพวกมาขายด้วย เพราะความต้องการของลูกเรือที่จะซื้อหนังสือลงไปอ่านในเรือขณะออกทำการประมงในทะเลนั้นมีมาก ถ้าเขาไม่ขายหนังสือลูกเรือก็จะไปซื้อที่อื่น ซึ่งก็อาจทำให้สินค้าจำเป็นอย่างอื่นขายไม่ได้ไปด้วยหนังสือที่ร้านค้าทั้งสองขายอยู่นั้นจึงจำกัดอยู่แค่เพียงหนังสือประเภทที่ลูกเรือส่วนมากชอบอ่าน คือ

1.1 หนังสือพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่ออกเป็นรายวัน ลูกเรือซึ่งทำการประมงอยู่กลางทะเลจึงไม่มีโอกาสอ่านหนังสือพิมพ์ของแต่ละวัน นอกจากซื้อติดตัวไปในวันที่ออกเรือเท่านั้น ประกอบกับลูกเรือส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ ความสนใจในข่าวคราวของบ้านเมืองและสังคมจึงมีน้อย หนังสือพิมพ์จะนำเสนอข่าวโดยรายงานว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างในแต่ละวัน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การกีฬา อาชญากรรม รวมทั้งข่าวคราวทางด้านบันเทิงด้วย ทั้งภายในและนอกประเทศ จากการศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์ที่ลูกเรืออ่าน คือ ไทยรัฐ และเดลินิวส์ โดยส่วนมากจะอ่านข่าวการเมืองและอาชญากรรม

1.2 นิยายสารบันเทิง ได้แก่ บางกอก ทานตะวัน เปิดโลก สมรภูมิ ซีวีตริก นิยายสารบันเทิงที่ลูกเรือใช้ส่วนใหญ่เป็นนิยายที่ออกวางตลาดเป็นราย-สัปดาห์ ซึ่งภายในเล่มประกอบด้วยนวนิยายหลายตอนจบ สารคดี และคอลัมภ์ต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่าลูกเรือส่วนมากติดนิยายจนต้องหาซื้ออ่านอยู่เป็นประจำ นิยายที่อ่านและส่วนมากชอบมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้ ผจญภัย นอกจากนี้ลูกเรือบางส่วนยังได้ติดตามอ่านคอลัมภ์ต่าง ๆ เช่น แพทย์บางกอก ซึ่งตอบปัญหาทางด้านสุขภาพ คุยกับสี่รุ้งเป็นคอลัมภ์ที่ตอบปัญหาหัวใจ และคอลัมภ์เกี่ยวกับพยากรณ์โชคชะตาราศรี เป็นต้น

นิยายสารที่พวกเขาเปิดรับแม้จะมุ่งเพื่อความบันเทิงเป็นหลักใหญ่ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการบันเทิงจำนวนมากก็มีการแจ้งสารสนเทศหรือมีส่วนในการส่งเสริมระบบค่านิยมของบุคคลอยู่ด้วย ฉะนั้นนอกจากจะใช้สื่อมวลชนเพื่อลดความตึงเครียด ความว่าเหว่ โดยการสร้างความบันเทิงและความสุขแล้วยังมีส่วนเสริมสร้างความรู้ ความทันสมัยแก่ตัวบุคคล และสร้างวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ (Mass culture) ที่เป็นที่ยอมรับหรือเป็นแฟชั่นอยู่ในขณะนั้น

"เฮียสง" คือฉายาที่ลูกเรือตั้งให้ ลูกเรือรุ่นพี่คนนี้ได้กล่าวว่า "สำหรับผมแล้วการอ่านหนังสือมันได้คติ ได้ความรู้ด้วย ถ้าเราอ่านไปแล้วติดตามสถานที่บางแห่งเราไม่เคยไป พอเราอ่านหนังสือเขาจะบอกละเอียดเลยว่าที่ไหนมีอะไร อย่างอ่านทานตะวันก็ได้รู้จักเกาะที่เราไม่เคยไป เช่น เกาะสีเป๊ะ เกาะอาดัง ลังกาวิ"

"แจ๊ค" ลูกเรือคนหนึ่งได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือว่า "อ่านหนังสือนี้เราได้รับความรู้หลายอย่าง อ่าน ๆ แล้วก็จำเอาไว้เวลาเขาพูดคำศัพท์ ใหม่ ๆ มา เราจะได้พูดกับเขาถูกบ้าง แต่ถ้าเราไม่ได้อ่านหนังสือเขาพูดคำศัพท์มาเราก็ไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจความหมาย อย่างผมนี่ผมเป็นคนได้พูดกลางยังไม่ค่อยถูกเลยต้องอาศัยอ่านหนังสือ..."

1.3 นิยายสารกีฬา ได้แก่ มวยสยาม สตาร์ช็อคเกอร์ จักรวาลมวย นิยายสารกีฬาที่พบว่าลูกเรืออ่านก็คือ นิยายสารกีฬาประเภทมวย และฟุตบอล ซึ่งจะรายงานความเป็นไปในวงการมวยหรือฟุตบอลทั้งภายในและนอกประเทศ เช่น ใครจะขึ้นชกกับใคร ที่ไหน เมื่อไร ตลอดจนราคาต่อรอง หรือฟุตบอลก็เช่นเดียวกัน นักฟุตบอลคนนั้นคนนี้ย้ายไปสังกัดทีมต่าง ๆ ผลการแข่งขัน เป็นต้น

"บัง" ลูกเรือมุสลิมซึ่งชอบมวยเป็นชีวิตจิตใจ กล่าวว่า "มีอยู่อย่างเดียวที่ชอบอ่านก็หนังสือมวยนั่นแหละ... ชอบมวย ส่วนมากจะชื้อมวยสยาม รายละเอียดมันดีกว่า... บางที่เราออกทะเล มีรายการมวยดี ๆ ในกรุงเทพฯ เราไม่ได้ดูก็จะกลับมาชื้ออ่านเอา.. จะเลือกอ่านเฉพาะที่สนใจ...พวกโปรแกรมมวยไปชกต่างประเทศ หรือว่าเดือนหน้ามีรายการมวยดี ๆ อะไรแบบนี้แหละ...ถ้าอ่านจบแล้วก็จะอ่านส่วนที่ไม่สนใจ อ่านไปเรื่อย ๆ ...อ่านแล้วสนุก...ได้รู้เหตุการณ์ในวงการมวย บางที่เราชื้อมวยสยามแต่เพื่อนชื้อจักรวาลมวย ก็มาเวียนกันอ่าน..."

"ติง" ผู้ที่ชอบหนังสือมวยกล่าวว่า "เราดูราคาต่อรองมวยในหนังสือ ถ้ามวยสู้กันแต่ในกรุงเทพฯ เขาต่อเจ็ดหนึ่งหรือแปดหนึ่ง แถวนี่ยังต่อห้าสี่ได้ ถ้าเพื่อแพ้ไปเราก็เสียไม่มาก บางที่เราก็ดูฟอร์มก่อนว่าดีหรือเปล่า ราคาต่อรองเท่าไร เพราะว่าเล่นกันอยู่เรื่อย ๆ ในเรือ"

"ทอน" ลูกเรืออีกคนหนึ่งได้กล่าวว่า "ผมอ่านสตาร์ช็อคเกอร์.. ได้ความรู้เกี่ยวกับวงการฟุตบอลจะได้เอาไปคุยกับเพื่อน เพราะส่วนมากก็เล่นบอลกันหลายคน...อ่านแล้วเพลินดี มาเวลาที่ว่าง ๆ ได้ ทำให้ไม่ต้องคิดมาก"

1.4 นิตยสารข่าว ได้แก่ 191 อาชญากรรม เป็นนิตยสารรายสัปดาห์ที่รายงานเหตุการณ์อาชญากรรมอย่างละเอียดโดยมีภาพประกอบอย่างโจ่งแจ้ง คดีต่าง ๆ ที่น่าสนใจส่วนมากก็เป็นเรื่องที่เคยลงในหนังสือพิมพ์รายวันมาแล้ว มีทั้งคดีฆาตกรรม จี้ปล้น ช่มชู้ นอกจากนี้ยังมีคอลัมภ์ต่าง ๆ รวมทั้งนิยายด้วย จากการศึกษาพบว่า มีเพียงได้ก่งคนเดียวเท่านั้นที่อ่านหนังสือประเภทนี้ โดยชื้อลงเรือไปด้วย

"ที่อ่านก็มี 191 กับอาชญากรรม มันเป็นหนังสือที่รวบรวมข่าวสารมันรวมเหตุการณ์ที่เราไม่ได้อ่านในหนังสือพิมพ์... ทำให้เรารู้ว่าคดีนั้นสืบสวนไปถึงไหน เจ้านี้จับได้หรือยัง อะไรแบบนี้แหละ เขาม่ากันตายที่ไหน แบบไหน มาจากสาเหตุ อะไร..."

1.5 นิตยสารกระตุ้นทางกามารมณ์ ได้แก่ นวลนาง ที่เค็ด ไทยเพลย์ บอย เรียกกันโดยทั่ว ๆ ไปว่าหนังสือโป๊เป็นนิตยสารที่มีเนื้อหาหลักเป็นเรื่องเพศ ประกอบด้วยเนื้อหาที่เป็นนวนิยาย เรื่องสั้น คอลัมภ์ตอบปัญหาเพศ คอลัมภ์เล่าประสบการณ์ทางเพศ ฯลฯ พร้อมภาพประกอบที่เป็นภาพเปลือยหรือภาพการร่วมเพศ

จากการศึกษาพบว่าหนังสือโป๊ที่ลูกเรือใช้นั้นเป็นหนังสือโป๊ประเภทชายหญิง รักต่างเพศ ซึ่งมีวางขายอยู่ตามแผงหนังสือทั่วไป เนื้อหาประกอบไปด้วยเรื่อง และภาพที่มีความโจ่งแจ้งระดับปานกลาง (xr-rated) กล่าวคือ ภาพทุกภาพจะพยายามของผู้ผลิตในอันที่จะปิดบังส่วนที่เป็นอวัยวะเพศของนางแบบในเล่มสำหรับภาษาที่ใช้ในเรื่องก็จะไม่ใช่คำหยาบ แต่จะใช้คำที่ทำให้เกิดภาพพจน์ว่าหมายถึงอวัยวะเพศ หรือการร่วมเพศ หนังสือดังกล่าวที่พบในเรือได้แก่ นวลนางที่เค็ด และไทยเพลย์บอย ส่วนหนังสือโป๊ที่มีความโจ่งแจ้งน้อยหรือมากกว่านี้ไม่ปรากฏในการศึกษาครั้งนี้

หนังสือโป๊จะทำหน้าที่ในการให้ความบันเทิงแก่ผู้รับ โดยที่ผู้ผลิตสื่อเหล่านี้ จะสร้างจินตนาการทางเพศบรรจุลงไปในสื่อที่ตนผลิต จินตนาการทางเพศที่ปรากฏในสื่อนี้จะ เป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของมวลชนผู้รับสาร ทำให้ผู้รับสารเกิดจินตนาการ สามารถหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงจากปัญหาและความกดดันทางเพศ ต่าง ๆ ในชีวิตจริง ทำให้รู้สึกผ่อนคลายและได้ปลดปล่อยอารมณ์ในระหว่างเปิดรับ (กิตติกันภัย, ลักษณะของการสร้างฝันจินตนาการทางเพศในสื่อมวลชนไทย)

มีลูกเรือบางคนที่ยอมรับว่า "ไม่ชอบดูพวกหนังสือหรือวิดีโอโป๊เพราะดูแล้วเกิดอารมณ์ไปไหนก็ไม่ได้ เลบคักใจไม่ดู... พวกเด็กรุ่น ๆ ก็ช่วยตัวเองบ้างก็หลบ ๆ ทำ ถ้าเพื่อนจับได้ก็เอามาล้อกันเวลากินข้าวคอนเช้า..."

ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับประเภทของหนังสือที่ลูกเรือใช้ และพบว่า หนังสือที่ผู้วิจัยคาดว่า จะพบในการศึกษาครั้งนี้ แต่กลับไม่พบนั้นคือหนังสือเกี่ยวกับพระเครื่อง ซึ่งมีเป็นจำนวนมากตามแผงหนังสือต่าง ๆ จากการสอบถามลูกเรือซึ่งได้บอกว่า ชีวิตการอยู่ในเรือนั้น บางครั้งต้องมุดตรงนี้ ลอดตรงนั้นอยู่บ่อย ๆ ซึ่ง คนที่เล่นเครื่องกลางของขลังมักถือว่าไม่ดี เป็นเหตุให้เครื่องกลางของขลังนั้นเสื่อม ไม่ศักดิ์สิทธิ์ แต่การใช้ชีวิตอยู่ในเรือและด้วยลักษณะการทำงานจะถืออย่างนั้นไม่ได้ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ลูกเรือไม่ใช้สื่อดังกล่าว

1.6 หนังสือการ์ตูนคลก ได้แก่ ขายหัวเราะ ตลาตคลก สบาย-หัวเราะ มหาสนุก หนังสือการ์ตูนที่ลูกเรือใช้นั้นมีทั้งการ์ตูนคลก และการ์ตูนนวนิยาย การ์ตูนคลกนั้นจะออกวางตลาดรายสัปดาห์ เป็นขนาดพอกเกิดมืค ภายในจะเป็นภาพการ์ตูน ทั้งที่มีคำบรรยายและไม่มีคำบรรยาย (การ์ตูนเงียบ) โดยจะมีเรื่องซ้ำกันแทรกอยู่ตลอดทั้งเล่ม เช่น ขายหัวเราะ มหาสนุก และสบายหัวเราะ ส่วนการ์ตูนนวนิยายนั้นมีอยู่ 2 แบบคือ เล่มละ 1 บาท และเล่มละ 5 บาท

การ์ตูนนิยายเล่มละ 1 บาทนั้น เป็นนิยายสั้น ๆ จบภายในเล่มเดียว ภายในเป็นการเล่าเรื่องโดยมีภาพวาดประกอบตลอดเรื่อง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าลูกเรือชอบซื้อการ์ตูนแบบนี้ไปอ่านในเรือ เนื่องจากราคาถูกสามารถซื้อไปได้ทีละมาก ๆ เรื่องที่ลูกเรือส่วนใหญ่ชอบอ่านมักเป็นเรื่องสยองขวัญ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับภูตผีปิศาจ

"เต๋า" ได้บอกถึงเหตุผลถึงการอ่านหนังสือว่า "ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากกว่าเพื่อน อ่านแล้วมันสบายใจไม่ต้องคิดมาก ส่วนมากชอบเรื่องผี ๆ เทียบหนึ่ง ๆ จะซื้อไปประมาณ 20 เล่ม เป็นพวกขายหัวเราะกับการ์ตูนเล่มละบาท"

"โจ" ได้กล่าวถึงการอ่านหนังสือของคนว่า "ผมชอบอ่านการ์ตูนตลก ผมไม่ชอบอ่านเรื่องยาว ๆ การ์ตูนมันเป็นเรื่องสั้น ๆ มีภาพให้ดูด้วย อ่านแล้วไม่ต้องคิดมากอะไร อ่านแล้วสบายใจดี ราคาถูกด้วย"

การ์ตูนนิยายเล่มละ 5 บาท นั้นก็มีลักษณะคล้ายกับการ์ตูนเล่มละบาท แต่หนักกว่าเพราะภายในบรรจุด้วยการ์ตูนนิยายเรื่องสั้น ๆ 4 ถึง 5 เรื่อง

"เดช" บอกเหตุผลที่เลือกอ่านการ์ตูนว่า "การ์ตูนมันแก้เซ็งแล้วอ่านไม่ต้องนานด้วย เดียวก็จบเล่ม อ่านจบแล้วเขวี้ยงทิ้งตรงไหนก็ได้ไม่ต้องเสียดาย หรือจะส่งให้เพื่อนอ่านต่อก็ได้"

1.7 หนังสือการ์ตูนนิยาย

- ขนาดพ็อคเก็ตบุค (ภายในบรรจุ 5 เรื่องสั้น) ได้แก่ สมบัติของจอมโจร, บุญหรือบาป, ขุมทรัพย์ผี, มนต์น้ำมันพราย, นักต้มล้นฤทธิ์, สายเลือดนักล้า, นางหมาป่า, รักสะท้านฟ้าดิน, นางด้ำ, หลอกกันเล่น
- เรื่องสั้นเรื่องเดียวจบ ราคาเล่มละ 1 บาท ได้แก่ สะไบซาด, กรรมสนองกรรม, กำเนิดหมูย่าง, ผีโง่, รอทที่หลุมศพ, วัยเปราะ, ตาแก่ใจโหด, ลุย, คนหรือผี, ที่เค็ดสาวใช้, งูใหญ่ทองคำ, นางหนูผี, โลกจนตาย, ผีบ๊องส์, ธรณีสงม, กระจกกินคน, สะใภ้โหด, รักลูกไม่ถูกทาง, พรายพเนจร, บาปที่ฆ่าแมว, มันเจ็บที่แผล, มาดกรตัวจริง อีทีซีจู้

1.8 หนังสือนวนิยายพอกเก็ตบุค เป็นนวนิยายเรื่องสั้นที่จบภายในเล่มเดียว ได้แก่ หัวใจไม่สิ้นรัก, สวาทชาตาน, จุดดับในดวงใจ, คู่รักคู่ปรับ, เพลงรักไฟสวาท, หลับน้ำผึ้ง, สื่อรักภาพหลอน, ไฟหลงเชื่อ, มนต์เรียกรัก เป็นนิยายเรื่องสั้น ๆ จบภายในเล่มเดียว ส่วนมากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวไม่มีวาระการออกวางตลาดที่แน่นอน

"ชาติ" ลูกเรือผู้ที่อ่านนิยายเป็นประจำกล่าวว่า "นิยายเล่มเล็ก ๆ เล่มละ 10 บาท ส่วนใหญ่เรื่องหนึ่งอ่านไม่เกินวันหนึ่งหรือสองวัน...ใคร ๆ ก็ว่านิยายนี้แน่น่า แต่มันอ่านแล้วมาเวลาได้ มันเพลินดี ขณะอยู่ในทะเลมันเหงา คิดมากเลยต้องพยายามหาอะไรทำ อย่าให้สมองมันว่าง..."

ป้าอิน เจ้าของร้านขายของข้างแปปลาได้กล่าวว่า "พวกคนเรือส่วนใหญ่จะซื้อพวกขนม บุหรี่ สบู่ แปรงสีฟัน ยา เสื้อผ้า แล้วก็หนังสืออ่านเล่น พวกบางกอก ทานตะวัน การ์ตูน บางกอกกับทานตะวันจะขายดีกว่าเพื่อน รองลงมาก็เป็นหนังสือการ์ตูน หนังสือนวนิยาย พวกหนังสือโป๊ ๆ หนังสือมวย หนังสือเพลง หนังสือชีวิตรัก อะไรพวกนี้แหละพวกเรือจะอ่านแบบนั้น ปกติจะซื้อคนละเล่มสองเล่ม หนังสือการ์ตูนบางทีก็ 20 เล่ม ไม่นานหรอก ... ถ้าไม่ขายเขาก็ไปหาซื้อที่อื่น เพราะเขาอ่านคิดแล้ว ..."

การออกเรือเพื่อไปหาปลาในแต่ละครั้งนั้น ระยะเวลาในการอยู่ในทะเลไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปริมาณปลาที่จับได้ว่ามากพอที่จะกลับเข้าฝั่งได้หรือยัง หรือในกรณีที่จับปลาไม่ได้เลยก็จะหาปลาอยู่จนกระทั่งเสบียงอาหารและน้ำจืดหมดเมื่อไรก็จะเข้าฝั่งเมื่อนั้น ไม่ว่าจะได้ปลาหรือไม่ก็ตาม โดยทั่ว ๆ ไปแล้วเรือจะอยู่ในทะเลเป็นระยะเวลา 7-20 วัน ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้นิตยสารบางฉบับที่เป็นนิตยสารรายสัปดาห์หรือบางฉบับที่เป็นนิตยสารรายปักษ์จะออกวางตลาด ลูกเรืออาจกลับมาไม่ทันที่จะซื้อ บางคนจึงได้สั่งให้เจ้าของร้านเก็บเอาไว้ให้ทุกฉบับนับแต่เรือออกไป หรือบางคนอาจจะไม่ได้สั่งให้เจ้าของร้านเก็บเอาไว้ให้ แต่เวลากลับมาถึงฝั่งก็จะหาซื้อเอาเองจากร้านค้าที่จำหน่ายไม่หมด และยังไม่ได้ส่งคืนโรงพิมพ์ ซึ่งตามปกติหนังสือทุกชนิดยกเว้นหนังสือพิมพ์รายวัน ถ้าจำหน่ายไม่หมดทางโรงพิมพ์ก็จะมารับเอาคืนไป

ป้าอินได้เล่าให้ฟังว่า "...พวกหนังสือบางกอก ทานตะวัน นี้ ลูกเรือที่ออกไปเป็นเดือน พอกลับมาก็จะเอาตั้งแต่ฉบับแรกที่ออกเลย ถ้าเราขายเหลือก็เก็บเอาไว้ ถ้าเจ้าของร้านยังไม่มาเอาคืนไป พวกลูกเรือกลับมาเขาก็จะมาเลือกเอา หรือบางทีก็ใช้ให้เราไปหามาให้..."

บางครั้งเมื่อเรืออยู่กลางทะเลนานหลายวันแล้ว ประกอบกับมีเรือลำอื่นที่กำลังจะออกจากแพปลาไปทำการประมงในบริเวณเดียวกัน ได้ก้งจะใช้วิทยุสื่อสารนี้ติดต่อกับเรือที่กำลังจะออกนั้นหรือติดต่อกับแพปลา เพื่อให้จัดส่งสิ่งของที่ต้องการฝากมากับเรือที่กำลังจะออกด้วย ซึ่งมีทั้งเสบียงอาหาร ยา บุหรี่ ะไหล่ เครื่องยนต์ หนังสือประเภทต่าง ๆ และวีดีโอเทป เมื่อเรือมาถึงก็จะเทียบเรือกันเพื่อขนถ่ายสิ่งของต่าง ๆ ดังกล่าว

เนื่องจากหนังสือเป็นสื่อที่เป็นของส่วนตัว ของใครของมัน ทุกคนต่างก็เตรียมมาตามที่ต้องการในปริมาณที่ต้องการ ฉะนั้น ลูกเรือจะใช้หนังสือได้ทุกเวลาที่ตัวเองต้องการ ตั้งแต่เริ่มออกเรือจนกระทั่งเรือกลับเข้าฝั่ง จากการศึกษาค้นคว้าลูกเรือส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างไปกับการอ่านหนังสือมากกว่าทำกิจกรรมอย่างอื่น อย่างเช่นในช่วงเวลาที่เรือวิ่งไปและกลับระหว่างฝั่งกับแหล่งทำการประมง ซึ่งใช้เวลา 2 วัน 2 คืน อันเป็นช่วงที่ลูกเรือไม่ต้องทำงาน และช่วงเวลาที่เรือวิ่งหาฝูงปลา ซึ่งบางครั้งกว่าจะได้ลงอวนสักครั้งต้องใช้เวลาหาฝูงปลาอยู่ถึง 2-3 วันก็มี แต่บางครั้งลูกเรืออาจต้องทำงานข้ามวันข้ามคืนเลยก็มี เนื่องมาจากว่าพบฝูงปลาจำนวนมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่เอาแน่นอนไม่ได้สำหรับการทำประมงประเภทนี้

ด้วยเหตุว่าพื้นที่ในเรือมีขนาดเล็กประกอบกับจำนวนลูกเรือมีมาก จึงทำให้ลักษณะการอ่านหนังสือของลูกเรือส่วนใหญ่ต้องนั่งหรือนอนอ่านอยู่บนที่นอนของตนเอง ซึ่งอยู่ภายในแก่งบริเวณท้ายเรือโดยมีลักษณะนอนรวมกัน

ในวันที่มีการวางอวน ลูกเรือส่วนใหญ่บอกว่าเหนื่อยและเพลียเพราะต้องใช้กำลังในการสาวอวนขึ้นจากน้ำ หลังจากกู้อวนเสร็จเรียบร้อยแล้วพวกเขาจึงต้องการพักผ่อน จึงไม่ค่อยอ่านหนังสือในช่วงนี้ แต่มีลูกเรือบางคนบอกกับผู้วิจัยว่าสำหรับตัวเขาเองนั้นแม้จะเหนื่อยอย่างไรก็ต้องอ่านหนังสือ เพราะถ้าไม่อ่านหนังสือจะนอนไม่หลับ แต่ถ้าได้อ่านหนังสือสักหน้าสองหน้าจะช่วยทำให้เขารู้สึกง่วงนอนได้เร็วขึ้น

ลูกเรือ 70 เปอร์เซนต์ ชอบอ่านหนังสือ แต่ไม่ทุกคนที่ซื้อหนังสือบางคนคอยอ่านของเพื่อนเมื่อเพื่อนอ่านจบแล้ว หรือไม่ก็ยืมเพื่อนอ่านทั้ง ๆ ที่เพื่อนยังอ่านไม่จบ แต่ลูกเรือส่วนใหญ่จะไม่หวงหนังสือถ้าตัวเองอ่านหมดแล้วใครจะเอาไปไหนก็ไม่สนใจ บางคนพออ่านหมดแล้วก็เห็นเอาไว้ตามชื่อหลังคาเรือหรือตาม

ข้าง ๆ เรือ ใครอยากอ่านก็หยิบไปอ่านบางเล่มปลิวตกน้ำไปก็มี แต่ถ้าเป็นหนังสือที่ตัวเองยังไม่ได้อ่านหรืออ่านยังไม่จบก็มักจะไม่ให้ใครยืมหรือบางครั้งก็ยืมได้แต่ต้องเอามาคืนในสภาพเดิม และจะถูกเรียกคืนเมื่อเจ้าของต้องการอ่าน

จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการใช้สื่อในลักษณะนี้เป็นจุดเริ่มต้นอันหนึ่งของการเลือกใช้สื่อมวลชนของลูกเรือด้วยเช่นกันคือ ลูกเรือส่วนใหญ่ก่อนที่จะตัดสินใจ ยืม ๆ ก็ยืมของเพื่อนมาอ่านเพราะมันหางาและเบือ ไม่เคยชอบอ่านมาก่อนแต่พอยืมอ่านไปเรื่อย ๆ ชักคิดใจ เลยต้องซื้อเองเป็นประจำ

พฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือของลูกเรือแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน บางคนก็อ่านหมดทั้งเล่ม บางคนก็เลือกอ่านเฉพาะ เนื้อหาตรงส่วนที่ตนเองสนใจเท่านั้น แต่บางคนตอนแรกก็เลือกอ่านเฉพาะที่สนใจ แต่เมื่ออ่านที่สนใจจนหมดแล้วเมื่อมีเวลาว่างก็จะไล่อ่านส่วนที่เหลืออยู่จนหมด

ด้วยลักษณะของการทำประมงโดยการหาฝูงปลา ถ้าไม่พบฝูงปลาที่พอจะวางอวนได้ เรือก็ต้องมุ่งหน้าเพื่อที่จะหาฝูงปลาค่อไป จนกว่าเสบียงจะหมด เพราะว่าการออกเรือแต่ละเที่ยวต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ยิ่งนานวันเข้าความเครียดก็จะมีเพิ่มมากขึ้นทุกที ทั้งลูกเรือและตัวไต่เอง เมื่ออยู่ในทะเลเป็นระยะเวลานานเช่นนี้ หนังสือที่นำมาก็ใช้อ่านและดูจนหมดแล้ว จึงต้องมีการใช้ซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกว่าเรือจะเข้าฝั่งหรือแลกเปลี่ยนกับเรือลำอื่น ลูกเรือบางคนบอกว่าหนังสือที่ไม่ชอบอ่านก็จำเป็นต้องอ่านเพราะของตัวเองอ่านจบไปหลายเที่ยวแล้วหนังสือบางเล่มก็ยืมเพื่อนมาเปิดดูรูปเฉย ๆ ก็มี "เกียรติ" ได้เล่าให้ฟังว่า "บางครั้งไม่มีอะไรอ่าน หนังสืออะไรก็ได้จะนำมาเปิดดูผ่าน ๆ บางเรื่องถ้าดูน่าสนใจก็จะอ่าน ถ้าเรื่องไม่น่าสนใจก็จะเปิดดูแต่รูป"

พฤติกรรมอีกอย่างหนึ่งที่พบก็คือ การแลกเปลี่ยนหนังสือกันกลางทะเลระหว่างเรือประมงด้วยกัน เพราะเรือแต่ละลำออกจากฝั่งมาในวันและเวลาที่ต่างกัน เรือที่ออกมาทีหลังจะมีหนังสือที่ใหม่กว่าเรือที่ออกมาก่อน กว่าที่เรือจะวิ่งมาถึงแหล่งทำการประมงซึ่งกินเวลาประมาณ 2 วัน หนังสือบางเล่มก็จะถูกอ่านจนหมดแล้ว ลูกเรือจึงได้นำหนังสือต่าง ๆ เหล่านั้นไปให้หรือแลกเปลี่ยนกันกับลูกเรือที่อยู่ต่างลำกัน วิดีโอเทปก็เช่นเดียวกัน มีวนไหนที่ดูแล้วจะนำมาแลกเปลี่ยนหรือให้ยืมในระหว่างเรือที่ทำการประมงในบริเวณนั้น แล้วจะนำไปคืนเมื่อเรือเข้าถึงฝั่ง

2. วิดีโอ

เครื่องเล่นวิดีโอเทปและเครื่องรับโทรทัศน์ที่มีอยู่ในเรือจำนวน 1 ชุด นั้น เป็นสมบัติส่วนตัวของไต้ก๋ง โดยให้เป็นของส่วนกลางสำหรับลูกเรือทุกคนด้วย ประสงค์ที่จะให้ลูกเรือได้ใช้เวลาที่ว่างจากการทำงานเพื่อผ่อนคลายความเหงา และความเครียดเมื่อยามอยู่ในทะเล การเตรียมม้วนวิดีโอลงเรือก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะขาดไม่ได้สำหรับการออกเรือทุกเที่ยว จากการศึกษาพบว่าวิดีโอเทปที่เตรียมลงไปในเรือนั้น สามารถแยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ วิดีโอบันเทิงทั่ว ๆ ไป และ วิดีโอเรทเอ็กซ์ (x-rated)

2.1 วิดีโอบันเทิงทั่ว ๆ ไป

โดยปกติการจัดหา ม้วนวิดีโอประเภทนี้ ไต้ก๋งจะเป็นผู้จัดหาไปเอง ด้วยเงินส่วนตัว โดยการเช่าจากร้านที่ทำธุรกิจให้เช่าม้วนวิดีโอเทปที่อยู่ในเมือง ซึ่งเป็นขาประจำและรู้จักมักคุ้นกันดีกับไต้ก๋ง อัตราค่าบริการ คือ ม้วนละ 15 บาท ต่อระยะเวลาการเช่า 1 เดือน นอกจากนี้ ลูกเรือบางคนอาจจะเช่าม้วนวิดีโอเทปไปเองเป็นการส่วนตัว 1-2 ม้วน หรือเรียกริเงินกันคนละ 5-10 บาท ในกลุ่มเพื่อนฝูงแล้วมอบให้คนใดคนหนึ่งไปเลือกเช่านำไปสมทบกับของไต้ก๋ง สำหรับการออกเรือครั้งนี้ไต้ก๋งได้เช่าม้วนวิดีโอเทปลงเรือรวม 22 ม้วน โดยไต้ก๋งเป็นผู้เลือกด้วยตัวเอง และกล่าวว่า "ผมจะเป็นคนไปเลือกเช่ามาด้วยตัวเอง ส่วนมากจะเอาหนังใหม่ ๆ มาดู และเป็นหนังที่ดูแล้วไม่ค่อยเครียด เวลาออกเรือนี้ลูกเรือจะชอบดูหนังบู๊ต่อสู้ พวกเสี่ยงตาย ดูแล้วมันไม่เครียดดี แต่หนังรัก ๆ ใคร่ ๆ นี้จะไม่ค่อยได้เข้ามาเพราะส่วนใหญ่ไม่ชอบดู..."

วิดีโอที่เช่าลงเรือนี้มีทั้งภาพยนตร์ฝรั่ง และภาพยนตร์จีน ประเภทม้วนเดี่ยวจบและภาพยนตร์ชุดหลายม้วนจบและที่ขาดไม่ได้ต้องเช่าลงไปทุกเที่ยวที่เรือออกคือ วิดีโอการแสดงตลก

รายชื่อวิดีโอที่พบในการออกเรือครั้งนี้คือ

ภาพยนตร์ม้วนเดี่ยวจบ

1. ลูกผู้ชายตายครั้งเดียว	-	ฝรั่ง
2. คู่ดับตะวัน	-	ฝรั่ง
3. เจ็บธรรมดาที่ไม่ธรรมดา	-	ฝรั่ง
4. สองคนไม่ใช่คน	-	ฝรั่ง

5. เจาะกระโหลกเขียน	-	จีน
6. พันธุ์นมเชือกคุด	-	จีน
7. ชื่อเจ็ดสิบเสียดฟ้า	-	จีน

ภาพยนตร์ชุด

1. ฝ่ามือพระบุไล (10 ม้วน)	-	จีน

วิธีโศลก

1. มิตินา...มิเตอร์โหด	-	คณะจุ่มจิมซูปเปอร์โจ๊ก
2. บรรเลงฮา ภาษาเพลง	-	คณะสี่หนุ่มเชียวยิ้ม ม้วน 17
3. มุกฮาทำพิสุจน์	-	คณะไนต์ เชียวยิ้ม
4. ชายาว...ลาวซิง	-	คณะดี คอกมะตัน
5. ชานอกตำราเรียน	-	คณะเพชรคาราฉาย

ลูกเรือส่วนใหญ่ชอบดูภาพยนตร์ประเภท บู๊ ต่อสู้ โดยมากจะเป็นภาพยนตร์จีน และภาพยนตร์ฝรั่ง มีทั้งที่จบในม้วนเดียวและหลายม้วนจบ ภาพยนตร์ม้วนเดียวจบจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอิทธิพลของแก๊งมาเฟีย เขียนการพนัน เกิดการหักเหลี่ยมตามล่า ตามล้างแค้นล้างผลาญกันแบบสุดเหวี่ยงตลอดเรื่อง ซึ่งได้สร้างความตื่นเต้น สนุกสนาน และความมั่นใจแก่ลูกเรือได้เป็นอย่างดี ส่วนภาพยนตร์ชุด (หลายม้วนจบ) ส่วนมากเป็นภาพยนตร์จีนโบราณ ซึ่งมีเนื้อหานำไปทางการต่อสู้กันด้วยวิทยายุทธ กำลังภายใน หรือการต่อสู้กันด้วยกระบี่ และบางครั้งก็อาจมีมิหนารวมอยู่ด้วย

"แจ๊ค" กล่าวว่า "ชอบดูหนังบู๊สะใจดี ดูแล้วไม่เครียดไม่ต้องคิดมาก ชอบลุ้นพระเอก บางทีดูเสร็จก็เก็บมาคิดเหมือนกัน เวลามันหักหลังกันก็จะจำเอาไว้เพื่อเป็นบทเรียน เวลาคบเพื่อนจะได้ระวังตัวเอง..."

สำหรับวิธีโศลกเป็นการแสดงของคณะต่าง ๆ ซึ่งมีสมาชิกประมาณ 5-6 คน โดยแสดงท่าทางประกอบคำพูดเพื่อให้ผู้ชมหัวเราะ ซึ่งการแสดงอาจเป็นการล้อเลียนบุคคลต่าง ๆ ล้อเลียนโฆษณา หรือนำเรื่องในวรรณคดีมาดัดแปลงโดยใส่มุขตลกเข้าไป เนื้อหาและคำพูดในการแสดงนั้นบางม้วนก็ค่อนข้างหยาบ และพูดแบบสองแง่สองง่าม คาบลูกคาบคอก แต่เป็นที่ชื่นชอบของลูกเรือเพราะ เทปตลกนั้นได้ให้ความบันเทิงเร้าใจด้วยการทำให้พวกเขาได้หัวเราะ เป็นการผ่อนคลายความเหงาได้อีกทางหนึ่ง

2.2 วิดีโอเรทเอ็กซ์ (x-rated)

เป็นวิดีโอประเภทกระตุ้นทางกามารมณ์และก็เป็นอีกประเภทหนึ่งที่จะต้องมีลงไปในเรื่องทุกเที่ยว วิดีโอเรทเอ็กซ์นี้พวกลูกเรือจะเป็นผู้เข้ากันไปเอง โดยรวบรวมเงินกันคนละนิดหน่อยแล้วไปเช่ามา ในการออกเรือเที่ยวนี้ลูกเรือเข้าหนังเรทเอ็กซ์มาทั้งหมด 7 ม้วน ซึ่งเป็นหนังฝรั่ง 5 เรื่อง และหนังไทย 2 เรื่อง

1. ล่า	-	ไทย
2. ดุค	-	ไทย
3. Dutch Master	-	ฝรั่ง
4. Charlie Girls	-	ฝรั่ง
5. Filthy Delight	-	ฝรั่ง
6. Flesh Fire	-	ฝรั่ง
7. Curse of the cat woman	-	ฝรั่ง

เป็นวิดีโอที่มีเนื้อหาที่เป็นการร่วมเพศอย่างเปิดเผยโจ่งแจ้งมาก มีทั้งที่ผลิตภายในประเทศและนำเข้ามาจากต่างประเทศ ภาพที่นำเสนอในแต่ละเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงอวัยวะเพศอย่างชัดเจน ไม่มีการปิดบังส่วนใดทั้งสิ้นตลอดเรื่องมีเนื้อหาหลักเพียงอย่างเดียวคือการร่วมเพศทั้งระหว่างชายหญิง และหญิงกับหญิง สำหรับวิดีโอเรทเอ็กซ์ประเภทที่มีการร่วมเพศระหว่างผู้ชายกับผู้ชายไม่พบในการศึกษาครั้งนี้

การทำประมงด้วยการหาฝูงปลานี้ ส่วนใหญ่ได้กั้งจะหยุดพักในตอนกลางคืน จึงทำให้ลูกเรือมีโอกาสดูวิดีโอกัน ได้กั้งจะเป็นคนตั้งกฎเอาไว้เลยว่าให้ดูได้เพียงวันละ 2 ม้วนเท่านั้น โดยจะเริ่มสักประมาณ 2 ทุ่ม ไม่เกินเที่ยงคืนก็จบแล้ว เพราะว่าจะต้องทำงานแต่เช้าในวันรุ่งขึ้น ได้กั้งจึงไม่ต้องการให้ลูกเรือนอนดึก เกรงว่าจะทำงานไม่ไหว สถานที่ที่ดูวิดีโอก็คือบริเวณห้องนายท้าย ซึ่งมีพื้นที่ว่างเพียงพอสำหรับคนประมาณ 20 คนเท่านั้นเมื่อถึงเวลาเปิดวิดีโอลูกเรือก็จะทยอยกันมาเรื่อย ๆ เริ่มจากประมาณ 4-5 คน เพิ่มขึ้น ๆ จนเต็มห้องเลย บางคนต้องยืนโผล่คูดทางด้านข้างทั้งสองข้างของห้องนายท้าย บ้างก็นั่งคูด บ้างก็นอนคูดตามสบาย ได้กั้งก็ร่วมคูดด้วยในบางครั้ง บางวันลูกเรือต้องการคูดเมื่อจบ 2 ม้วนแล้ว ก็ต้องมีการขออนุญาตจากได้กั้งก่อน เพราะถือว่าผิดข้อตกลงที่ได้ตกลงกันไว้ แต่ส่วนใหญ่ถ้าไม่คูดนักได้กั้งก็มักจะอนุญาตเสมอ

สำหรับตัวไต้ก่งเอง เวลาที่หาปลาไม่ได้จะเกิดความเครียดมากไต้ก่งจึงหาทางระบายความเครียดด้วยการลงมานั่งคู่วิติโออยู่ตามลำพังสักม้วนสองม้วนแล้วจึงขึ้นไปทำงานบนแป้นเพื่อหาปลาต่อไป

การเลือกเรื่องที่จะคุยนั้น ในกรณีที่ไต้ก่งร่วมคุยด้วย ไต้ก่งจะเป็นผู้กำหนดโดยเลือกเองว่าจะคุยเรื่องอะไร แต่ถ้าไต้ก่งไม่ได้ร่วมคุยด้วย ลูกเรือก็จะเลือกกันเองว่าจะคุยเรื่องอะไร และไม่เคยปรากฏความขัดแย้งกันในการเลือกเรื่องที่จะนำมาคุยเลย คงเป็นเพราะว่าถึงอย่างไรก็ต้องคุยครบทุกเรื่องอยู่ดี อยู่ที่ว่าจะคุยก่อนหรือหลังเท่านั้น

ในระหว่างการคู่วิติโอนั้น ถ้าไต้ก่งร่วมคุยอยู่ด้วย ลูกเรือทุกคนก็นั่งนอนคุยกันอย่างเงียบ ๆ ไม่ค่อยมีการวิพากษ์วิจารณ์เกิดขึ้น ไม่มีใครสูบบุหรี่ในสถานที่ที่คู่วิติโอนั้น เพราะไต้ก่งห้ามสูบบุหรี่ในที่นั้น (ไต้ก่งไม่สูบบุหรี่) ถ้าใครต้องการสูบบุหรี่ให้ออกไปสูบบ้างนอก แต่พฤติกรรมนี้ก็กลับตรงกันข้ามถ้าไต้ก่งไม่ได้ร่วมคุยอยู่ด้วย จะมีการวิพากษ์วิจารณ์ คาดเคาภาพยนต์ที่ดูจนจบเรื่อง มีการพูดคุยหัวเราะเฮฮากันอย่างสนุกสนาน ตลอดจนสามารถสูบบุหรี่ได้ในขณะคู่วิติโอ เมื่อไต้ก่งขึ้นนอนแล้ว บางครั้งลูกเรือก็จะคุยด้วยวิติโอประเภทเรทเอกซ์

ในช่วงของการวิ่งกลับหลังจากจับปลาได้มากเพียงพอแล้ว ลูกเรือจะมีเวลาว่างมาก ทุกคนจะบอกว่ารู้สึกตื่นเต้นดีใจ อารมณ์ก็ดีขึ้นมีการพูดคุยนัดแนะกับเพื่อนนัดหมายที่จะไปเที่ยวกันเมื่อเรือกลับเข้าฝั่ง ในช่วงนี้ไต้ก่งจะปล่อยให้ลูกเรือได้คู่วิติโอกันอย่างเต็มที่ โดยยกทั้งเครื่องรับโทรทัศน์และเครื่องเล่นวิติโอลงไปไว้บริเวณหัวเรือ เพื่อให้ลูกเรือคุยกันให้เต็มอิมโดยไม่มีการกำหนดเวลา ซึ่งลูกเรือเกือบทั้งหมดจะออกมาคู่วิติโอกัน นั่งบ้าง นอนบ้าง แ่่งกันเพื่อที่จะอยู่หน้าจอบ้างก็ดูไปวิจารณ์ไป ใคร่วงก็ไปนอน บางคนก็เอาหมอนและผ้าห่มมานอนที่ข้างหน้าจอละเอียด วิติโอที่เปิดในช่วงเรือวิ่งกลับเข้าฝั่งนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นวิติโอเรทเอกซ์เกือบทั้งหมด และคุยกันจนกระทั่งเช้าเลย ไต้ก่งเองก็ร่วมคุยด้วยในบางครั้ง แต่เป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น

จากการศึกษาพบว่า ลูกเรือส่วนมากชอบคู่วิติโอคลก โดยให้เหตุผลว่าช่วยทำให้หัวเราะคุยแล้วไม่เครียด วิติโอส่วนใหญ่จะเปิดดูเพียงครั้งเดียว ยกเว้นวิติโอประเภทคลกจะเปิดดูมากกว่าหนึ่งครั้งขึ้นไป

หนังสือโป๊และวิดีโอเรทเอ็กซ์ จะได้รับความสนใจมากในช่วงที่เรือกำลังวิ่งกลับเข้าฝั่ง ลูกเรือส่วนใหญ่เป็นคนโสดที่อยู่ในวัยหนุ่ม เมื่อเรือถึงฝั่งลูกเรือเหล่านี้ก็จะไปเที่ยวหญิงบริการตามช่องต่าง ๆ ฉะนั้น ลูกเรือจึงใช้สิ่งเหล่านี้กระตุ้นอารมณ์ทางเพศให้กับตัวเองก่อนเข้าฝั่ง ผู้วิจัยได้ทราบจากลูกเรือบางคนว่าหลังจากที่ดูหนังสือโป๊หรือคู่มือวิดีโอเรทเอ็กซ์แล้ว ลูกเรือบางคนมีพฤติกรรมในการช่วยตัวเองอยู่บ้าง โดยจะแอบทำในขณะที่เพื่อน ๆ นอนหลับกันหมดแล้วในความมืด บริเวณท้ายเรือหรือในที่นอนของตนเองด้วยการคลุมโปง ซึ่งจะต้องแอบทำเพราะถ้าลูกเรือคนไหนรู้ก็จะรู้กันหมดทั้งลำเรือและจะเป็นเรื่องที่เพื่อน ๆ นำมาล้อเลียนหรือแซวไปอีกนาน

3. เทพเพลง

ในเรือโชคเบญจา 3 นี้ มีลูกเรือเพียง 2 คนเท่านั้นที่มีวิทยุเทพเป็นของตัวเอง และนำติดตัวมาด้วย คือ ของไต้ก๋ง และของนายท้าย สำหรับของไต้ก๋งจะอยู่บนแป้นซึ่งลูกเรือไม่มีสิทธิเข้าไปถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากไต้ก๋ง วิทยุของไต้ก๋งแทบไม่ได้ใช้เลยตลอดระยะเวลาที่ออกเรือ เพราะไต้ก๋งไม่ค่อยมีเวลาว่างและต้องคอยฟังข่าวหรือติดต่อสื่อสารกับเรือลำอื่นเป็นส่วนใหญ่ ถ้าเปิดวิทยุหรือเทพจะเป็นการรบกวนการสื่อสารดังกล่าว ส่วนเครื่องวิทยุเทพของนายท้ายจะวางตั้งอยู่ที่ห้องถือท้ายในลักษณะของส่วนรวม จากการศึกษาทำให้ทราบว่าขณะอยู่เรือลูกเรือส่วนใหญ่ไม่ชอบมีหรือสะสมทรัพย์สินส่วนตัวอะไรมากนัก แม้แต่เครื่องเล่นวิทยุเทพเล็ก ๆ สักเครื่อง สืบเนื่องมาจากลักษณะของคนทำงานเรือบางครั้งอาจต้องเปลี่ยนหรือย้ายเรือไปเรื่อย ๆ ฉะนั้นของใช้ส่วนตัวกับเสื้อผ้าห่อเล็ก ๆ เพียงห่อเดียวจึงสะดวกสำหรับพวกเขา

ลูกเรือส่วนใหญ่ไม่ได้จัดหาเทพเพลงสำหรับการออกเรือเลย มีเพียงนายท้ายซึ่งเป็นเจ้าของเครื่องเล่นวิทยุเทพเท่านั้นที่จัดหาและเตรียมม้วนเทพเพลงลงเรือ โดยบอกว่า "เทพที่ฟังก็มีแต่เทพเพลงเท่านั้น ไม่ค่อยได้ซื้อบ่อยนักหรอก นาน ๆ จะซื้อสักม้วนสองม้วนเลือกเฉพาะนักร้องและเพลงที่ชอบเท่านั้น... เมื่อก่อนมีเทพมากเรียกได้ว่าเพลงออกมาใหม่ก็มีเกือบทุกม้วนแหละ แต่หายเกือบหมดแล้ว... เวลาเรือหยุดมันกลับบ้านก็มัว ๆ กันหายหมด ไม่รู้จะว่าอย่างไร โววายวายไปก็จับมันไม่ได้ เลยเฉย ๆ ตีกว่า"

มีวนเทปเพลงที่พบในเรือโชคเบญจา 3 นั้น เป็นเพลงไทยทั้งประเภท ลูกทุ่ง และประเภทสตริง เช่น เพลงของสุนารี ราชสีมา, สายัณห์ สัญญา, แอม, คึก, หินเหล็กไฟ, คาราวาว, สามโทน, อัสนี-วสันต์, ใหม่, คริสตินา, มาช้า และนูโว

ด้วยเหตุที่ว่าเครื่องเล่นเทปนี้เป็นของส่วนตัวของนายท้าย ฉะนั้นคนที่ไปซื้อเป็นประจำก็คือนายท้ายนั่นเอง มีบางครั้งที่ลูกเรือมาขอเปิดฟังแต่ก็เป็นระยะสั้น ๆ เท่านั้นเอง ช่วงเวลาที่เปิดส่วนใหญ่เป็นเวลากลางวัน โดยนายท้ายจะเปิดเวลาที่นายท้ายนั่งถือท้าย เพราะอยู่เพียงลำพังคนเดียว จึงใช้เสียงเพลงจากเทปเป็นเพื่อน ส่วนวิทยุนั้นจะไม่เปิดรับเลย เนื่องจากรับไม่ค่อยดีเพราะอยู่ไกลฝั่งมาก

นายท้ายได้กล่าวกับผู้วิจัยว่า "บางครั้งต้องนั่งถือท้ายคอนกลางคืน ก็เปิดเทปเพลงเบา ๆ มีหูฟังด้วย สำหรับฟังคนเดียวไม่รบกวนคนอื่น... บางครั้งเพื่อนมาขอเปิดเพลงฟังผมก็ให้เปิด ผมไม่หวังของหรือใคร แต่บางทีถ้าผมจะนอนผมก็ไม่ให้เปิด... ก็จะไม่มีการกล้าเปิด"

จากการสอบถามลูกเรือส่วนใหญ่ก็ได้ความว่าทุกคนชอบที่นายท้ายเปิดเพลงฟัง เพราะตัวเองก็พลอยได้ฟังไปด้วย ส่วนในเรื่องของเพลงลูกเรือส่วนใหญ่บอกว่าฟังได้ทั้งนั้น ไม่ว่าจะเปิดเพลงอะไรก็ฟังได้ แต่ชอบหรือไม่นั้นเป็นเรื่องหนึ่ง และไม่เคยคิดว่าเป็นการรบกวนเพราะส่วนมากนายท้ายก็เปิดเสียงไม่ดังมากนัก

สำหรับตัวใต้ก๋งเอง มีวิทยุเทปเป็นของส่วนตัวอยู่ในห้อง ในตอนเช้าและเป็นใต้ก๋งจะเปิดเพลงประเภทคิสโก้แล้วเดินออกกำลังกายบริหารอยู่ในห้อง เพื่อให้เหงื่อออก เพราะตัวใต้ก๋งเองเป็นคนที่มีรูปร่างอ้วนและในเรือก็ไม่มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการออกกำลังกายอย่างอื่นด้วย เสียงเพลงที่ใต้ก๋งเปิดจะดังไปทั่วทั้งลำเรือ ลูกเรือก็ได้ฟังไปด้วย

เพลงที่ลูกเรือฟังโดยทั่วไปนั้น เป็นเพลงไทยตามยุคสมัยนิยม มีทั้งประเภทลูกทุ่ง ลูกกรุง สตริง และเพลงเพื่อชีวิต เนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความรักแทบทั้งนั้น ส่วนเพลงเพื่อชีวิตมักมีเนื้อหาไปในทางเสียดสีสังคม นายท้ายซึ่งเป็นผู้ที่ชอบฟังเพลงอยู่เป็นประจำ กล่าวกับผู้วิจัยว่า "ผมฟังได้ทุกอย่าง แต่

ชอบเพลงเพื่อชีวิตมากกว่าเพื่อน ฟังแล้วกินใจ ให้ความรู้...เคยนั่งคุยกับเพื่อนบ่อย ๆ เกี่ยวกับความหมายของเพลงพวกนี้...ว่าง ๆ ก็นำเพลงที่ฟังมาร้องเล่นแก้เหงา..."

ผู้วิจัยได้สอบถามลูกเรือที่มาจากภาคอีสานในการฟังเพลงประเภทพื้นเมืองของภาคอีสาน คือ หมอลำซึ่งมีวางขายมากมายตามแผงเทปทั่วไป แต่กลับไม่พบในการศึกษาครั้งนี้ จึงทราบว่าลูกเรือชาวอีสานเหล่านี้ ถ้ามีโอกาสก็ฟังบ้างแต่ไม่ได้ชอบมากนัก ประกอบกับไม่มีเครื่องเล่นเป็นของตนเอง จึงไม่ซื้อเทปดังกล่าวลงเรือไปด้วย สาเหตุอาจเกิดจากพวกเขาได้จากบ้านมาตั้งแต่ยังเด็ก มาสู่สังคมเมือง แวดล้อมไปด้วยกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นที่มาจากทุกสารทิศ กลุ่มเพื่อนเหล่านี้จึงมีอิทธิพลทั้งในด้านความคิด ทักษะคิด ความเชื่อ รวมไปถึงพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนด้วย

4. เกมส์กด

จากการศึกษาพบว่ามีเกมส์กดเพียงหนึ่งอัน เป็นของลูกเรือคนหนึ่ง ซึ่งเป็นเกมส์กดแบบธรรมดา ขนาดเล็กพกได้มีจอในตัว ลักษณะของเกมส์ที่เล่นคือ กดปุ่มที่จัดไว้ให้เพื่อให้อ่านค่าเงินไปได้ เพื่อให้คะแนนมากที่สุด เช่น เกมส์ตัวต่อ คือพยายามกดเพื่อให้ตัวต่อของรูปสามเหลี่ยม สีเหลี่ยม หรือรูปต่าง ๆ สามารถวางได้อย่างลงตัว ในขณะที่เล่นเกมส์จะเปิดเสียงไปด้วยก็ได้ ลูกเรือที่เป็นเจ้าของบอกว่าได้ซื้อต่อมาจากเพื่อนเมื่อสองเดือนที่แล้วในราคา 200 บาท และได้นำลงเรือไปด้วยตลอด

เกมส์กดซึ่งมีอยู่อันเดียวภายในเรือ ได้หมุนเวียนผลัดกันใช้ในระหว่างลูกเรือด้วยกัน โดยนอนเล่นบนที่นอนในเวลาว่างเช่นเดียวกับการอ่านหนังสือ ลักษณะการเล่นบางครั้งมีการแข่งขันกันใครได้แต้มสูงกว่าเป็นผู้ชนะจนกระทั่งถึงขั้นพินันกันก็มี แต่ลูกเรือส่วนใหญ่ที่เล่นเกมส์กดบอกว่า "ไม่ได้ชอบเล่น แต่ไม่มีอะไรทำดีกว่านี้ ชอบอ่านหนังสือมากกว่า อ่านหนังสือได้รับสิ่งแปลกใหม่บ้าง แต่เล่นเกมส์เล่นไปสักพักก็เบื่อแล้ว มีแต่เกมส์เก่า ๆ เหมือนเดิม..."

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเภทและเนื้อหาของสื่อมวลชนที่ลูกเรือเลือกเปิดรับนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามความต้องการ เช่น บางคนชอบที่จะอ่านหนังสือเพราะหนังสือเป็นสื่อที่เป็นของส่วนตัว สะดวกที่จะนำติดตัวลงเรือและหยิบฉวยขึ้นมาใช้ได้ตลอดเวลาตามต้องการ แต่บางคนไม่ชอบอ่านหนังสือแต่ชอบฟังเพลงหรือดูวิดีโอมากกว่า

เพราะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินมากกว่า ซึ่งก็เป็นเหตุผลและความจำเป็นของแต่ละบุคคลที่จะเลือกรับสื่อต่าง ๆ เช่น กรณีของนายสราวุธ ซึ่งได้กล่าวว่า "ชอบหนังสือมากกว่า มันเป็นเรื่องของเราจะ อ่านเมื่อไรหยุดเมื่อไรก็ได้..." หรือกรณีของนายพจน์บอกว่า "ผมไม่ค่อยซื้อหนังสือหรอก ชอบดูวิดีโอมากกว่า... วิดีโอนี้ได้ดูพร้อม ๆ กันหลายคน... มันช่วยทำให้เราลืม ๆ ไปไม่ต้องคิด"

นอกจากนี้การเลือกรับสื่อของลูกเรือก็น่าจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความพร้อม ความสะดวก ค่าใช้จ่ายที่จะใช้สำหรับซื้อสื่อ ตลอดจนเวลาที่รับสื่อซึ่งบ่อมนแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล เช่น ลูกเรือสามารถหาซื้อหนังสือต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบายจากร้านของป่าอินซึ่งตั้งอยู่ใกล้ ๆ แพลลานั้นเอง แทนที่จะต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าไปซื้อในตลาด

การเลือกเนื้อหานั้นก็ขึ้นอยู่กับผลตอบแทนที่ผู้ใช้สื่อคาดว่าจะได้รับจากการใช้สื่อ ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นผลตอบแทนเร็ว (Immediate) คือเป็นเนื้อหาที่ให้ผลตอบแทนทันที ได้แก่เนื้อหาประเภทบันเทิง เพื่อนำมาช่วยขจัดความว้าเหว่ และผ่อนคลายความเครียด ความเบื่อหน่ายที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ลูกเรือบางส่วนก็ยังเลือกเนื้อหาที่ใช้ผลตอบแทนช้า (Delayed) อีกด้วย นั่นคือข่าวสารประเภทที่ให้ประโยชน์ทางความรู้แก่ผู้รับข่าวสาร ซึ่งสามารถนำไปใช้เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างดี เช่น ข่าวสารการเมือง สุขภาพอนามัย เป็นต้น ดังกรณีของไต๋กั้งที่ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ได้กล่าวให้ฟังว่า "พวกลูกน้องของผมมันชอบอ่านนวนิยาย แต่อย่างผมนี่ไม่ชอบนิยาย อยากจะรู้เกี่ยวกับข่าวบ้านเมือง หนังสือพิมพ์ก็จะอ่านทั่วไปหมด แต่ส่วนมากผมอ่านข่าวหน้าหนึ่ง แล้วเห็นเรื่องไหนน่าติดตามก็จะตาม.. ก็ทำให้เรารู้ว่าตอนนี้บ้านเมืองเป็นยังไง..." นายพัฒนาซึ่งชอบอ่านหนังสือ บางกอกได้บอกว่า "อ่านหมดทุกคอลัมน์ แต่ชอบคอลัมน์คุยกับสิริรุ่ง คอลัมน์หมอบางกอก... มันทำให้เรามีความรู้เกี่ยวกับโรคต่าง ๆ ที่มีคนเขียนมาถาม..."

จากการศึกษาครั้งนี้ปรากฏข้อเท็จจริงที่ควรแก่การสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ใช้สื่อเพื่อขจัดความว้าเหว่ในประเด็นที่ว่าสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อที่เป็นส่วน ตัว เช่น หนังสือเป็นตัวแทนคนออกจากกันเพื่อที่จะมาใช้สื่อ ต่างคนต่างหามุมสงบของตัวเองมุ่งความสนใจไปที่สื่อ เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสื่อเท่านั้น ซึ่งสามารถขจัดความว้าเหว่ในระดับบุคคลได้ แต่ก่อให้เกิดสภาพขาดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล ซึ่งเป็นการสร้างความว้าเหว่ด้วยในตัว คือ สร้างบรรยากาศของความเหงา

หองอบต่อส่วนรวม แต่ในขณะที่เดียวกันสื่อมวลชนก็นำคนมารวมกันเพื่อขจัดความว่าเหว่ เช่น การคูทิวี หรือวิดิโอร่วมกัน นอกจากจะช่วยขจัดความว่าเหว่ในตัวบุคคลแล้วยังก่อ ให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วย เช่น คุยกันถึงเรื่องที่ได้รับจากสื่อหรือมีปฏิสัมพันธ์ กันระหว่างคูโดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ เพื่อความบันเทิงโดยใช้สื่อเป็นตัวกลาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย